

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 fileți.

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

Telefon Nr. 29.

Apare în fiecare
Sâmbătă.

Inserate după învoială.

Manuscrisurile nu se
înapoiază.

Patronajele școlare.

Experiența ne dovedește că activitatea dezvoltată exclusiv între zidurile școlii nu este în stare să stărpască înclinările cele rele și se împedează stricăciunea morală a copiilor. Pentru a ajunge la rezultate în privința educațiunii școlare, învățătorul are datoria ca și înafară de școală să-și dezvolte activitatea educativă, întinzându-și munca și asupra adulților ieșiți din școală. Aceasta o putem ajunge mai cu înleznire prin întemeierea și în sinul poporului nostru a așa numitei instituțiuni »Patronaj școlar«, sub care avem să înțelegem în genere munca dezvoltată pentru scaparea din ghiarele peirei a copiilor lipsiți de bună îngrijire, a celor orfanți ori părăsiți și astfel expuși ruinării morale, cât și pentru ocrotirea celor mai înaintați în vîrstă, amenințați a cădea în totală demoralizare. În special patronajul școlar are menirea a organiza în mod sistematic activitatea celor competenți și așa mai ales activitatea învățătorilor, pentru îngrijirea, ocrotirea și salvarea fizică și morală a copiilor până la etatea de 15 ani, pe cari soarta și împrejurările i-au lipsit de o creștere și îngrijire corespunzătoare. Ideia patronajului își are leagănul în America. Menirea lui la început a fost mărginită la îngrijirea și aju-

torarea robilor sloboziți din temniță. Oamenii pătrunși de adevărată iubire a deaproapelui, de adevăratul simț de jertfă, au dat signalul, că pentru întărirea sufletelor slabe, și pentru ridicarea sufletelor decăzute, nu este de ajuns intervenirea autoritară a puterii de stat. Inima trebuie să grăiască la inimă; trebuie se intervină puterea iubirei, îndurării și a convingerei. În America s'au făcut primele încercări cu criminaliștii temnițelor, ca aceștia să se poată reîntoarce la viață și în societate. Din America ideia patronajului robilor a trecut în Danemarca, ear cele dintâi reuniuni de patronaj s'au format în Anglia pela mijlocul veacului trecut. Activitatea patronajelor astora s'a lătit dince-înce tot mai mult și în Europa, până a ajuns să cuprindă în sine și ocrotirea adulților și a copiilor cu porniri rele. Deviza era: Ridicarea moralității e privită ca o chestie de existență pentru oricare popor din lume.

Înainte de asta cam cu 10 ani ideia patronajelor și-a făcut intrarea și în patria noastră, prin înființarea Societății de studiu a copiilor (Magyar Gyermekek tanulómai Társaság). După un studiu mai aprofundat al chestiei s'a constatat că munca patronajelor a salvat sute de indivizi, cari în lipsa de sprijin ar cădea în sarcina statului ca niște trîntori neactivi. Statistica ne arată, că

numărul crimelor în țara noastră este în continuă creștere și că special între copii se găsesc cele mai multe elemente date stricăciunii. Numărul copiilor dedați la fapte criminale în câteva decenii în țara noastră a crescut cu aproape 100 procente. Este deci știut că sufletul nevinovat al copiilor este mai accesibil, mai primitiv, și așa în el se furișează mai ușor înclinările rele, ducînd pe nesimțite și treptat la stricăciune și decadență morală, care apoi mai tîrziu îl mină la temniță, la pușcărie. Factorii ducători la ruina sufletelor adulților sînt: alcoolismul, mizeria petrecerilor nocturne, viața de stradă și literatura pornografică.

Se naște necesitatea, deci, a lupta împotriva acestor factori și încontra tuturor instituțiilor cari păgubesc moralitatea religioasă, simțul estetic, simțul datoriei, peste tot conștiința curată, cu un cuvînt sentimentele nobile »*Fac metalem, talis eram*« cum zice Latinul.

Preoții și învățătorii noștri ar avea deci cei dintâi datorința să se îngrijiască pentru înființarea așa numitelor: »Patronaje școlare«, prin cari s'ar câștiga foarte mult, avînd sprijinul cuvenit și din partea statului (prin articolul de tege XXXVI. din 1908 cap. II). Prin ordinul Nr. 16.785/1911 al ministerului de instrucțiune publică se impune învățătorilor,

FOILETON.

Logodna.

De Gehorghe Pența.

Pe valea »Nărăștiei«, împrejmuită din toate părțile de păduri cu arbori giganți, cari aruncau pe pămîntul de sub ei acoperit cu frunze uscate ce pîrăiau sub picioarele trecătorilor ca niște văicărări a unor vremuri apuse, »umbre sombre«, deasupra coroanei lor luna plină de mîndrie se plimba ca o vechie învăpăiată, se lăsase o liniște adîncă, încît auziai suspinul încet al frunzelor căzute, atinse de suflarea domoală a unui vîntuleț de seară. Nicî că le dedea în gînd că în toamnă, cînd suflarea rece a lui Norus le va răpi vlaga, tot cu așa gemet se vor așterne peste sonroarele lor la sinul rece al pămîntului ce ascunde în pîntecele sau taină prefacerii. Din depărtare se auzia citeun cine întristat urlînd parcă-și povestea nopții jalea ce l-a cuprins la presimțitul, că are să-și moară cineva drag. Mai încolo se aude glasul unui voinic doinînd de dorul mîndriei, care l-a părăsit; călare pe niște călușei mergea întîrziat la poeana d'asupra codrului să-și pășuneze.

De pe coasta dealului, stînd ca fermecat de aspectul măiestos al nopții de Maî, asculta înduioșat Lascar Geamănu doinetul voinicului ce se tot îndepărta, pânăce abia mai răsbătea citeun acord din oftatul cîntării lui; ș'apoi cutropit de durerea sufletescă, se întinse lat pe spate și

cu ochii pironiți pe cerul înstelat, privia luna zimbitoare, ce parcă-i zicea: Ce-î pasă cerului derana ta sufletescă, ești un nimic neînsemnat în univers, supoartă sarcina ce ți-s'a dat; rabdă și plîngi în tăcere, lacrimile îți sînt credincioase tovarășe. Adio, eu îmi caut de drum...«

Lascar Geamănu închise ochii să nu vadă nepăsarea lunei; nu voia să o blasteme. Stătuse ca o jumătate de oră în situația asta, cînd în apropierea lui auzi prin frunzele și tîșurile uscate foșnete ca niște pași ușori de pisică. Privind curios injurul său, observă un arici plecat spre el. Fără vorbă îl așteptă să se apropie detot, dar nicî prin gînd nu i-a trecut să-l izbiască sau să-î facăvr'un rău. Micul animal însă simțise că cineva îi ține calea. Se sbîrli cu glimpii săi ca niște sulii, așteptînd atacul ostil. Lascar, atras de îngrijirea pentru această viață mizeră tîrăitoare a unui biet arici, începu a filozofa. Ian vezi — își zise — mai multă prudență în instinctul acestui animal, care simțind numai probabilitatea primejdiei, se puse repede în stare de apărare, decît în unii oameni înzestrați cu rațiune... eh, dar simțimintele sufletești avînd o puternică înrîurîntă asupra rațiunii omului, conturbă mersul rece al acestuia și observi numai că ființa ta e strîns legată de o altă ființă, care ți-a încătușat rațiunea, te-a despoiat de voință, te-a făcut rob, și înzadar te zbați să scapi din mreaja ei, că privirea aceia fascinatoare din ochii ei cei vineței ca azurul cerului limpede, te cheamă tainic și ai tot urtmări-o ca pe o sirenă ademenitoare, pânăce nu te alegi cu trupul și cu sufletul zdrobit, prabu-

șindu-te într'o prăpastie ca Leandru cel din povești. Ei, dar unde e Hero, care văzînd trupul fără viață al iubitului său, în nebuna sa durere s'a aruncat în valurile lacome ale mării furioase, răpînd viața adoratului ei — unde își aflase și ea mormîntul... Ar face oare și ea — Veturia — asemenea?... Nu cred, spiritul timpului modern trebuie că a influențat-o și pe ea, e și ea femeia acestui veac bizar.

Intr'acea se auzi abia deslușindu-se din deșimea pădurei răsunînd unele cuvinte din arta duioasă:

Cînd luna 'n Maî ne suridea prin geamuri,
Adeseori cu mine te luam,
Și ne plimbam prin văi și mindre lanuri,
Ții minte tu, ce fericiți eram.

Și ne plimbam pe o potecă mică,
Chiar brațul tău d'al meu se răzîma
D'al serii vînt, de toate-ți era frică,
Și pieptul tău, iubit, palpita.

Ah! te iubiam p'atunci, copilă dragă;
Chiar urma ta eu ași fi sărutat,
Și ți-ași fi dat viața mea întreagă,
Dar tu te-ai dus, te-ai dus și m'ai lăsat...

Lascar uitase micul animal, care stetea nelîntit lipit pămîntului; se dete a asculta cu atenție crescîndă, sufletul său se legăna pe acordurile ce străbăteau sinistru prin tăcerea adîncă a nopții, tot mai bine distingînd vocea plină de farmec a Veturiei Simionescu, acea ființă dragălașă, de care se lipi sufletul său visător...

ear prin ord. Nr. 40.000/1912 ministrul îndeamnă din nou pe învățători să se îngrijască de aceste patronaje sub conducerea inspectorilor școlari. Tot în senzul acesta e contemplat și ordinul Conzistorului metropolitan dat prin circulara Nr. 2785/1910 bis.

Inafară de laudabila inițiativă oficială, nu ne îndoim însă că și publicul la rîoul său își va face datoria față de acest nou ram al activității omenești pe terenul umanității. Ear „Progresul”, care în programul său a anunțat sprijinirea strădaniei învățătorilor și a tuturor îndemnurilor și pornirilor bune, își face simpluminte datoria, îndeemnînd îmbrățișarea acestei nobile instituții, care nu poate fi trecută cu vederea de cărturarii noștri.

Alexa Jianu.

Din Valea Almăjului.

Cu desființarea confiniului militar, toate școlile noastre — afară de cea din Caransebeș și Orșova — au trecut în administrarea comunelor și se susțin din așa numita „fundațiune grănițerească”, ear acolo unde fundațiunea grănițerească nu aduce atîta cît se cere pentru salarizarea învățătorilor, școala primește ajutor dela stat. In aceste școli foarte puțin, sau chiar nimic nu se propune din limba română, așa că copii nu știu nici măcar citi și scrie românește cum se cade. Cum se și învețe românește cînd la aceste școli sînt aplicate învățătoare cari nu știu o iotă românește?

Starea deschisă mai sus constituie un adevărat pericol pentru neamul nostru, pericol pe care l-am prevăzut cu toții, și l-a prevăzut și Prea S. Sa episcopul Miron Cristea, cînd a început să îndemne preoțimea, prin circulare și pastorale, a înființa bibliotecii parohiale, reuniuni culturale și economice, a ține școală cu analfabeții, ca cel puțin pe calea aceasta să se poată cultiva poporul in limba sa maternă.

Intellectualii din Bozovici, cu preoțimea în frunte, pentru a răspunde măcar în parte îndemnurilor date de Prea Sf. Sa, a luat inițiativa de a zidi o casă potrivită acestor scopuri, îndeemnînd locuitorii mai cu stare să contribuie cu sume bănești, să lucreze cu carul și cu palmele, spre a aduna materialul necesar pentru ridicarea așa numitei „Case culturale”. Români noștri au dat ascultare, fără să șovăiască, glasului conducătorilor și în scurt timp au adunat o sumă de circa 6000 coroane cu care s'a început zidirea. Comunitatea de avere încă și-a făcut datoria, dîndu-ne lemnele trebuitoare la această zidire. Institutul de credit și economii „Oraviciana” din Oravița, din țiglarăia ei d'aici ne-a dat 50.000 de cărămidă cu preț redus. Pelingă toate aceste contribuiri, edificiul nu s'a putut termina, nefiind bani de ajuns.

S'a făcut apel la toate băncile noastre, la care însă, durere, până astăzi niciuna nu a răspuns.

Am așteptat mai mult sprijin dela obștea românească, dar ne-am înșelat. Și totuși, nu desperăm. Cu ajutorul bunului Dumnezeu gîndul bun tot se va înfăptui odată și atunci ne vom avea și noi casa noastră, care va fi locul de întîlnire al celor dornici de înaintare. In casa culturală ce o vom ridica, vom așeza biblioteca parohială și casina română. Dumineca și în serbători vom aduna poporul la casină, unde vor găsi toate foile românești mai de seamă. Vom ține cursuri cu analfabeții și dîndînd încînd citeo prelegere din domeniile ce interesează poporul. Tot aici se vor învăța cîntările noastre bisericesti și lumești, și, bun e Dumnezeu, nici corul nostru nu va fi cel din urmă. Mai avem de gînd să înființăm diferite reuniuni economice, de consum și altele, toate spre binele și înaintarea neamului.

Un nou apel, adresat băncilor românești și oamenilor noștri mai cu stare, sperăm că ne va putea apropia de realizare scopului nobil ce-l urmărim. **Inițiatorul.**

Cîntecul devenia tot mai deslușit cîc se apropia grupa de cîntăreți, putînd acum bine distinge vocea lui Emil Vasiliu și a lui Adrian Borca, vechii săi amici. Primul cînta într'un tenor sonor, ear dasupra lor Veturia cu vocea ei mezosoprană a cărei vibrație se furișă irezistibil în sufletu-i accesibil, de duioșie, sub fraja nopții de Mai, ear valea plină de flori îngina printr'un fraged ecou refrenul:

Și ți-ai fi dat viața mea întregă,
Dar tu te-ai dus, te-ai dus și m'ai lăsat...

Lui Lascar i-se zburli părul în cap. Resuflarea i-se rărește, par'că cineva îl stringea de gît voind să-l sugrume. Abia putea să respire, cînd răpit de un gînd întunecos, asaltat în sufletul său, extrem de emoționat de un val al simțimentelor rescobolite — cu revolverul în mînă se decise a sufoca rușinea dragostei sale pentru fata, care acum își ține logodna cu cel mai bun amic al său — cu Emil Vasiliu, care înainte de asta îl întrebuse de sfat. Lui i-a recomandat fata aceasta cu toată căldura, ba l-a protejat îngrămădindu-l înaintea fetei și a părinților săi cu laude bine-meritate... și acum el, Lascar, ce caută aici?... Privi tîntă în pămînt, gîndurile îl copleșiră străpunzîndu-l în vremile de demult, cînd el ca un tinăr zburdalnic cu visuri de aur se vedea colorat în grădina, sub un mesteacăn, stînd în picioare, ear ea, Veturia, ședea pe scaun și asculta la poezile lui... La început era mai indiferentă, apoi

cînd scăpăra graiul său sonor, plin de putere bărbătească, și îi zugrăvia înaintea ochilor sufletești pe Mariana, care jucîndu-se d'a cochetăria cu frumosul Danilă, se înamorasă de acesta într-atîta, că apoi... cînd se aleagă de a-și înșela bărbatul, ori se peară mai bine cu cîntea pe frunte, însuși își alarmase bărbatul, pe Don Pablo, căruia îi destăinuise solemn că îl iubește pîn' la nebunie pe Danilă. — Iată-l aci, vezi-l, am să fug cu el, fă-ți datoria față de soția infidelă. Și așa o mistuise pe frumoasa Mariana focul dragostei. Ear colo în Cyrano de Bergerac-ul lui Rostand, unde Roxan îmbrătrinită cu jalea păstrată în sufletu-i după Christian, șezînd pe scaunul de sub teiul care își scutura mereu frunzele ofilite, dînd astfel un tablou atît de lugubru despre trecerea vieții omenești, înțelege vocea plină de mister a lui Cyrano căzut în delir... auzită înainte de 15 ani într'o seară petrecută pe terasa castelului ei. O credea a lui Christian acea voce vibrătoare ce se strecurase irezistibil în sufletu-i alintat de vraja nopții din care învățase a cunoaște dragostea candidă de fecioară. Il recunoscu abia după 15 ani, ca să-l peardă nenorocita Roxan.

Intr'o ploae de schipiri a iubirei încolțite îl învăluisă Veturia și pierdută pe gînduri își uita privirea sa delicioasă într'a lui... Il trebuie puteri supraomenești ca să se smulgă din acea alintație a deliciului ce se respira peste întreaga lui ființă ca și cînd Hymen l-ar fi înfășurat au vîlul său fermecat. Nu avu curajul să-l destăinuască dragostea sa nebună care îl făcea să su-

ECONOMIE.

Situația financiară.

Situațiunea pieței internaționale de bani continuă a fi tot mai încordată în urma cererilor tot mai multe de bani. La Berlin discountul privat s'a urcat la 4⁵/₈% la Londra e egal cu etalonul oficial de 5% Banca imperială germană, precum am fost semnalat și noi în raportul săptămînal trecut, și-a ridicat etanoul dela 4¹/₂ la 5% procent, ear la Londra și Paris se așteaptă încurînd o nouă urcare cu cel puțin 1¹/₂%. Aceasta mai ales în urma cererilor mari de aur în vederea războiului balcanic și îngeneral a situațiunii nesigure politice și financiare. Băncile mici caută să se provadă cu rezerve pentru încunjurarea unor eventuale run-uri și asediază băncile de emisiune cu cererile lor.

Astfel stînd lucrul și pe piața internă, urmînd Băncii imperiale germane, și-a urcat și Banca A.-Ung. etalonul dela 5 la 5¹/₂ ajungînd noi astfel a avea cea mai urcată rată oficială. Discountul privat e în Viena 5⁵/₁₆%. In Budapesta cererile private de bani n'au crescut în mod deosebit în timpul din urmă, dar în schimb Banca Austro-Ungară a fost per ultimo într'o singură zi asediată cu cambii de peste 18 milioane cor. „R. E.”

Societatea pentru fond de teatru român

își va ține

Adunarea sa generală

în Brașov în zilele de 4 (17) și 5 (18) Novembre 1912, în sala cea mare a gimnaziului român.

Invităm la această adunare generală pe toți membrii fondator, pe viață, ordinari și ajutători ai Societății precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii culturii românești.

Brașov, în 12/23 Octombrie, 1912.

Virgil Onițiu m. p., Dr. Iosef Blaga m. p.,
vice-prezident. secretar.

PROGRAM:

I. Ședința primă: Duminecă în 4 (17) Novembre 1912:

1. Deschiderea adunării generale, la 11 ore a. m.
2. Alegerea a doi notari pentru ședințele adunării.
3. Prezentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum și a rapoartelor de casă.

fere atît de mult... Mai tîrziu soarta nemiloasă întocmise destinul crud ce își făcea ravagiile... Ea se mărită după Emil... și el, Lascar, o iubește cu toată ardoarea sufletului, nu-i încapă în minte cum se poate să devină ea soția bunului său amic, pe care începu de acum al urî fără niciun motiv. O remușcare violentă începu a-i tortura ființa; îi veni să urle în misterul nopții, să-și deslănțuiască patima sufletului. Deodată decis se repezi la vale de pe coasta dealului... La auzul zgomotului, cîntecul amuțise și cîntăreții, cuprinși de un presimț sinistru, se opriră locului, cașcînd i-ar fi trăznit. Cu ochii înholbați priviră spre locul unde o figură de om își făcu apariția. In mîna dreaptă ținea un obiect ce sclipia ca fulgarînd la lumina lunii. Incrementînd, se deteră îndărăt bărbatul, ear femeile, dela fire mai timide, cu țipete de spaimă se refugiară la spatele bărbatilor. Lascar cu un zimbet forțat făcu cîțiva pași spre grupul bărbatilor, ascunzînd arma după spate, le zise cu glas ridicat, din vibrarea căruia reieșia emoțiunea: — Bărbat de bărbat nu trebuie să se teamă, sînt ființe egal îndreptățite pe acest pămînt, ear de femei numai tîlharii și mișei se ating, om cîstît nu.”

Veturia cunoscu vocea; stătu ca înlemnită, cu ochii pironiți spre pămînt. Simți cum un dor se zbate în suflet să îi sară în brațe. Ah, cum i-se atîrna de gît și îi privia uitată în ochii săi atît de abătuți... Își aduse însă aminte că e mireasa lui Emil Vasiliu, care era aci față. Sufocînd un oftat ușor, își aruncă privirea însus spre

4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea raportului general al comitetului.

5. Alegerea unei comisii, pentru cenzurarea rapoartelor de casă și a socotelilor.

6. Alegerea unei comisii, care în înțelesul §-ului 5 din statutele societății, va înscrie membri noui — fondatori, pe viață ordinari și ajutători.

7. Citirea conferințelor corespunzătoare scopului societății, anunțate presidentului înainte de adunare.

8. Inchiderea ședinței.

II. Ședința a două: Marți, în 5 (II) Novembre 1912:

1. Deschiderea ședinței la orele 10 a. m.

2. Citirea sumarului ședinței precedente și verificarea lui.

3. Raportul comisii pentru înscrierea de membri noui.

4. Raportul comisii însărcinate cu cenzurarea raportului casierului.

5. Raportul comisii însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.

6. Determinarea locului, unde se va ține adunarea generală în anul 1913.

7. Alegerea unei comisii de 3 membri pentru verificarea sumarului din ședința a II-a.

8. Inchiderea adunării.

Centenarul

preparandiei gr. or. române din Arad.

Serbările jubilar vor avea loc în 3/16 Noiembrie a. c. și cu acest prilej să vor ilustra strălucitoarele fapte pline de jertfă și abnegație ale întregilor bărbați întemeietori ai acestui focar de cultură românească, servindu-ne astfel ca vecinice îmbolduri de a pași pe urma lor spre a desăvârși căile spre înaltele ținte ce le-au avut înaintea ochilor, cu mijloacele ce ne stau azi la îndemână.

PROGRAMUL:

Sîmbătă, în 3/16 Noiembrie la orele 8 a. m. să va celebra liturghie solemnă în catedrala din Arad de P. S. D. *Episcop Ioan I. Papp* și se va ține parastas pentru profesorii răposați.

La orele 11 a. m. va avea loc comemorarea centenară în sala festivă dela Seminar prin P. C. D. *Roman R. Ciorogariu*, directorul Seminarului, după care va urma Cuvîntul P. S. D. *Episcop Ioan I. Papp*, ca patron al institutului. Tot cu această ocazie să va primi salutul delegaților și se vor înfățișa din partea Reuniunilor învățătorescilor din Arad, Caransebeș și Oradea-mare portretele marilor noștri dascăli: D. Țichindeal, C. D. Loga, A. Gavra etc., precum și acela al eroului legendar *Moise Nicoară*, care a purtat lupta cea mai eroică pentru așezarea pe scaunul episcopesc aici în Arad a unui episcop român.

La ora 1 va avea loc banchetul la Crucea-Albă. Seara la orele 8 și jumătate se va aranja

un concert în sala mare dela Crucea-Albă din partea tinerimei seminariale, sub conducerea profesorului de muzică *Trifon Logojanu*. Tot cu această ocazie se va citi o disertație despre cei dintâi profesori ai pedagogiei din Arad, de prof. *Dr. Avram Sădeanu*.

După concert va urma dans.

Pentru aranjarea acestor serbări culturale s'a constituit un comitet aranjator, care să stea la dispoziția publicului interesat, sub presiunea dlui director seminarial. Deci rugăm pe participanții la aceste serbări să se adreseze direcțiunii seminariale în chestie.

Atragem atenția publicului asupra broșurei „Cei dintâi ani din trecutul și viața preparandiei gr. or. rom. din Arad” și „Arătarea de D. Țichindeal”, care se poate căpăta la „Librăria diecezană” și „Librăria Tribunei” din Arad, cu preț 2 cor. plus porto 20 fil.

Invitare.

Pe baza ordinației Excelenței Sale d-lui Ministru r. u. de culte și instrucțiune publică de datul 10 Noiembrie 1911 Nr. 3182 pres. și a Preaveneratului Ordinariat Episcopesc gr. cat. de Lugoj, din 26 Septembrie 1912 Nr. 3133, subscrișii ne permitem cu toată stîmă a invita onoratul public la serbarea școlară antialcoolică, care se va ține Duminecă în 10 Noiembrie 1912, la orele 11 înainte de amiază, în școala gr. cat. locală, cu care ocaziune dl învățător *Ioan Bogdanu* va ține o disertație despre alcoolism și combaterea înfiorătoarelor dezastre materiale și morale provocate prin beuturile spirituoase.

Oravița-rom. la 7 Noiembrie 1912.

Cu deosebită stîmă:

Victor Poruțiu
președinte.

Ion Bogdanu
notarul senatului școl.

CRONICA.

Notarul com. din Ticvăn d. *Nicolae Manciu* cu d-șoara *Eugenia Lăpădat* (Berliște) cununați. Multe felicitări!

Dorim noroc și izbîndă noului avocat *Dr. Augustin Bărdosy*, așezat cu cancelaria în Sasca-montană.

Negustorul *Mihael Fira* și d-șoara *Mărioara Baias* (Oravița) își vor serba cununia la 17 c. n. Sincere felicitări!

La 14 Octombrie n. a răposat soția d-nului *Dr. B. Choray*, fostul șef al fabricii de petrol din localitate. Odihniască în pace!

De trei zile ninge mereu și'n părțile noastre.

În războiul din Balcani statele aliate merg din izbîndă în izbîndă, îngenunchind Turcia, ajunsă în agonie.

† Proprietarul *Achim Penda* din Comoriște a încetat din viață. Dumnezeu să-l ierte!

† Studentul com. *Nicolae Stanilo* din Ciclova-montană, după lungi și grele suferințe a trecut la viața vecinică. Odihniască în pace!

Societatea „*Petru Maior*” din Budapesta în ședința sa generală ordinară din 13 Octombrie st. n. s'a constituit în felul următor: președinte: *Vasile Stoica*, student în litere; vice-președinte: *Gheorghe Comșa*, student în drepturi; secretar: *Emil Teposu*, student în medicină; notari: *Ilie Cristea*, student în litere și *Andrei Crăciun*, student în tehnică; casier: *Petre Nicolescu*, student acad. com.; controlor: *Ion Alămoreanu*, student în medicină; bibliotecar: *Virgil Biberea*, student în drepturi; vice-bibliotecar: *Ion Voicu*, student în medicină; econom: *Matei Sofonia*, student în medicină. Comisia de supraveghiere: *Dumitru Cosma*, student în medicină, *Iosif Radoslav*, student în tehnică, *Victor Vlad*, student în tehnică, Comisia literară: *Andrei Crăciun*, student în tehnică, *Ilie Cristea*, student în litere, *Flore Al-George*, student în litere, *Gheorghe Lazăr*, student în medicină, *Romul Molin*, student în drepturi, *Vasile Stoica*, stud. în litere, *Victor Vlad*, stud. în tehnică *Vasile Stoica*, președinte. *Emil Teposu*, secretar

Săptămîna trecută au început cei dela conducerea comitatului Caraș-Severin să împartă între cei nenorociți prin potopul din anul acesta sumele adunate în scopul ajutorării lor. Cu totul a stat la dispoziție în acest scop suma de 132.970 cor. din care 56.970 cor. s'au adunat prin colecte și daruri, iar 76.000 cor. este partea ce i-a revenit comitatului nostru din cvota dată de guvern pentru cei nenorociți în țeara întreagă. Vice-comitele a împărțit prin comitat următoarele sume, după cercurile pretoriale: Boșca: 6.100 cor.; Bozovici: 4.830 cor.; Făget: 240 cor.; Iam: 1.966 cor.; Caransebeș: 26.538 cor.; Lugoj: 6.922 cor.; Oravița: 1.680 cor.; Recița: 19.495 cor.; Timiș: 22.058 cor.; Teregova: 150 cor.; Moldova-nouă: 24.569 cor. Orașul Caransebeș: 6.710 cor.; orașul Lugoj: 9.061 cor. Imprumut fără procente în cercurile: Begheț: 172 cor.; Lugoj: 447 cor. În total 130.938 cor. Paguba întreagă a populației comitatense s'a evaluat la 738.705 cor. Din ajutorul de mai sus s'au ajutat cu totul 1048 de familii, luîndu-se în deosebită considerare pagubele suferite în edificii.

Editor-proprietar: **Gheorghe Jianu**.
Redactor-responsabil: **Ilie Oravițanu**.

cerul împodobit cu miriade de stele selipitoare. Într'aceia desmetecîndu-se, bărbății cunoscură cu toții pe Lascar și veseli îi strigară:

— Tu Lascar, băgași groază în noi. Dar cum vii tu tîrziu noaptea pe aceste locuri singur-singurel?

— Nu-s singur, căci am de tovarăș luna de pe cer. Am venit pe aici anume să vă surprind și apoi să vă gratulez! Știți, că ca unui nebun idealist îmi plac aventuri de acestea. Noaptea la lumina palidă a rătăcitoarei luni, cînd după-cum zice nemuritorul *Eminescu* — aiunece peste vîrfuri lungi de brad — se grătulez unui vechi și drag amic, cum și domnișoarei *Veturia*; sîntem doar vechi cunoscuți, îi doresc să-și găsiască fericirea neturburată lingă fratele *Emil*... Urmă o liniște mortală. *Emil* pași acum spre Lascar; îi privi bine în față și zise îngrijorat:

— Lascar, tu ești scos din fire, fața ți-e palidă, ca a unui mort; vocea ți-e tremurătoare, par'că ți-s'a întîmplat vr'un rău. Vorbește, frate, ce ți-s'a întîmplat? Nu cred să vii tu numai pentru a ne felicita pe noi la logodirea noastră. Ceva te-a izbit grav. Spune-ne, doar te încrezi în noi? Toți te iubim ca pe un frate!

Un suris forțat, plin de o amărăciune vădită, rătăcia pe buzele lui Lascar, puse mîna la frunte și mușcîndu-și buzele, voi să răspundă, cînd *Veturia* cu o extremă sfortare, silindu-se a-și înabuși plînsul din ochii ei înrouați, pași cu pași rar înaintea și oprindu-se aproape de el, îi

privi cu ochi scînteitori în suflet și îi zise încet, trăgînat, parcă și-ar rosti cîntecul de lebedă:

— D-le Geamănu, te cunosc demult ca pe un bărbat nobil, cavalier fără prihană, om cum-pătat și serios; știu că gravitezi mereu și des înspre alte lumi mai frumoase... deaceia eu cred, că dorul de a ne felicita la lumina plină de mister a blîndeii luni te-au îndemnat să ne faci vizita asta, care, însă, ne trădase curajul.

La aceste euvinte din urmă aruncase o privire fugitivă, cu nițică eronie, asupra grupului de bărbăți.

— Primește caldele noastre mulțumite; îi întinse mîna. Era să fie momentul fatal, dar Lascar era un om calm. Își trase repede mîna din a *Veturiei* și se zmulse cu pași grăbiți din societatea ce stetea uimită și nu-l înțelegea. La îndepărtare le strigă oprinduse în loc:

— Un erou e celce rămîne cîstit în fața ispitei și a slăbiciunilor omenești. Am voit să păstrez cu sfințenie cîntea sufletului meu! Următoarele însă au voit să-și bată joc de mine, trimițîndu-mi în cale o zîină de care mă înamorasem, dar era un sacrilegiu iubirea aceasta, deaceia vă zic: adio, și vă rog nu mă uitați!

Înainte de a mai putea zice vr'unul ceva, dispăruse cu pași repezi. În liniștea nopții se auziau încă pașii lui grăbiți. Incepură cu toții să-l cheme pe nume: Lascar, Lascar, vino cu noi, dece ne părăsești?...

Strigătele lor însă rămaseră fără răspuns. Numai răsunetul palid al văii par'că a batjocură îi îngîna. Plecară cu toții îngîndurați spre casă. *Veturia*, ca prinsă de friguri, tremura; nimeni nu putea observa lacrimile ce se înșirară pe fața ei palidă. Deodată se auzi din depărtare o detunătură surdă... și par'că zefirul de noapte aducea pe aripele sale adietoare suspinul unui muribund. Luna devenise palidă și o rouă abundantă se așternuse pe pămînt, erau lacrimile lunei, ce căuta să-și ascundă jalea după norașul ce trase ușor vîlul său peste ea...

Robii banului...

Tot mai mult sîntem robiți
De-a banului putere.
Pentru ban, în schimb noi dăm,
Tot ce-avem, cînd ni-se cere.

Ce-mi vorbiți de idealuri,
Banul cînd vă stăpînește!
Nu vedeți 'n urma voastră,
Intunerecul cum crește...

Osîndiți am fost să fim,
Robii banului noi oare?
Nu știu cum, — dar vezi 'n lume,
Totul nemulțumit moare...

R. B.

Apoteca la „St. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Cancelarie de agentură

concesionată de autorități,
pentru comisiuni, informațiuni și
deslușiri.

În interesul publicului din Biserica-albă și împrejurime am aflat de bine a deschide o cancelarie în care se vor da deslușiri și informațiuni precise în toate ramurile comerciale, industriale și administrative, de care On. public are indispensabilă lipsă în lupta pentru existență mai cu seama în cauze comunale administrative, de dare, procentuațiuni, transgresiuni, militare, orfanale, matriculare, exoperarea împrumuturilor de bani, cumpărare și vânzare de realități și altele. Spre orientare amintesc că am legătură cu autoritățile cercuale, comitatense și ministeriale, așa că orice afacere prin intervenirea mea poate fi grabnic și favorabil rezolvită.

Cancelaria mea de informațiune se află în casa unde este ospătăria „Vaporul alb” peste drum de parcul orașului.

Theofil Popovici

notar în pens.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mâni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate până acum. Se capătă la: **Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Încontra durerii de dinți mai bune sînt picăturile americane. Prețul 1 cor.

Aviz.

Se caută cumpărători la 2 case din Biserica-albă (Fehértemplom), cari sînt încopciate cu licenți de birt, la locuri bune și se vind cu tot cu mobilele recerute la birt. Maideaproape deslușiri se capătă în cancelaria mea de informațiuni delingă ospătăria „Vaporul alb” (Panta Țaranu).

Teofil Popoviciu,

notar pensionar.

Anunț.

La Gărlîște sînt de vânzare

400 oi à 30--40 cor. părechea.

A se întreba la

preotul **Axente Popovici** în Gerlistye, per Krassóvár (Krassó-Szörény m.)

Aviz.

In salonul de modă
Hermina Löbl

în strada principală din Oravița-mont.

mare asortiment de cele mai moderne pălării de eamnă, aduse direct din Viena.

Tot aci și toffelul de cunună la mormînt.

Banca de asigurare

„Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra facului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7 1/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Ar d** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Ospătăria la „Vaporul alb” (Bolovoni)

în Fehértemplom (Biserica-albă)

în colțul uliței principale, peste drum
de parcul orașenesc.

Subsemnatul am onoare a aduce la cunoștința a on. public românesc din loc și din provincie, că cumpărînd ospătăria răposatului Panta Țaranu din Biserica-albă, aflătoare în colțul uliței principale peste drum de parcul orașenesc, pe care aranjîndu-o conform cerințelor on. pujiic, cu ziua de 1 Noembre a. c. st. n. voi lua eu conducerea acestei ospătării.

Atrag atențiunea on. public asupra ospătăriei mele unde servesc vinuri bune și curate, zilnic bere proaspătă și toffelul de beuturi bune precum și mîncări calde și reci.

Pentru on. public din provincie servesc cu odăi curate și ieftine, grajd pentru vite și șopron pentru trăsuri.

Prețuri moderate. Serviciu conștientios.

Recomandîndu-mă în atențiunea on. public românesc, rog binevoitorul sprijin.

Cu stimă

IOSIF SAVA

ospătar.

Farmacia „La vulturul negru”

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.

— Telefon Nr. 59. —

Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru” din Oravița, prețul dela 40 fil. până la 2 cor.

Kremă de liliie americană	à Cor. 1.-
Pudră de liliie americană, albă, roză și crème	à Cor. 1.20
Săpun de liliie americană	à Cor. 0.70
Picături pentru dinți	à Cor. 1.-
Picături chineze pentru dinți	à Cor. 0.70
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.
Bomboane pentru tusa	à Cor. 1-1.50
Esență de mușchi izlandeze specialitate engleză	à Cor. 1.-
„ „ „ pentru reumă	à Cor. 1.-

Leac împotriva panglicei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriști dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se câștigă prompt în 2-3 zile fără nicio cheltuială.

Comande dela 6 coroane insus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cozmecice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă” a lui Max de Knoblauch în Oravița

în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana”.